

Vergaderjaar 2022–2023

31 490

Vernieuwing van de rijksdienst

Nr. 326

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 januari 2023

Tijdens het commissiedebat Functioneren Rijksdienst met de vaste commissie Binnenlandse Zaken van 14 september jl. (Kamerstuk 31 490, nr. 325), heb ik toegezegd u te informeren over de opdrachtverstrekking voor de visitatiecommissie Algemene Bestuursdienst. Met bijgaande brief informeer ik u hierover. Hierin heb ik ook de aandachtspunten en vragen betrokken die de commissie in haar brief van 21 oktober 2022 aan mij heeft voorgelegd.

Doel van de visitatiecommissie

De afgelopen twee jaar zijn er verschillende maatregelen en veranderingen in gang gezet om te zorgen dat het ABD-stelsel blijft bijdragen aan het waarborgen en vergroten van de kwaliteit van de ambtelijke top van de rijksoverheid en blijft aansluiten bij de maatschappelijke ontwikkelingen. Over deze maatregelen bent u meest recentelijk geïnformeerd in de brief van 13 mei 2022.¹

De maatschappelijke en politieke ontwikkelingen staan echter niet stil. Een onafhankelijke kritische blik is mijns inziens van belang voor het continu verbeteren van processen, producten en dienstverlening en om ervoor te zorgen dat het ABD-stelsel aan blijft sluiten bij deze ontwikkelingen. Een periodieke onafhankelijke visitatie kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Doel van de onafhankelijke visitatiecommissie is om de effectiviteit van het beleid en de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan dit beleid, te toetsen. Ook kan door middel van een visitatie verantwoording worden afgelegd over gekozen beleidsrichtingen.

¹ Kamerstuk 31 490, nr. 315

Reikwijdte van de eerste visitatie ABD

De visitatie zal zich in beginsel richten op de organisatie die uitvoering geeft aan de doelstellingen en uitgangspunten van het ABD-stelsel, Bureau ABD.

Bureau ABD voert als management development (MD) organisatie van de rijksoverheid de volgende taken uit:

- Het formuleren en uitvoeren van beleid op het gebied van management development en publiek leiderschap voor de ambtelijke top van de rijksoverheid, gericht op ontwikkeling, mobiliteit en vitaliteit van ABD-ers
- Het faciliteren van de werving, selectie en vacaturevervulling en de opleiding en ontwikkeling van ABD-ers in de schalen 15 en hoger. Bureau ABD faciliteert ook de werving, selectie en vacaturevervulling van raden van bestuur van sommige publiekrechtelijke zelfstandige bestuursorganen en de (sub)top van de Nationale Politie.
- Het begeleiden van de ABD-ers in hun ontwikkeling en loopbaan, onder andere door het opstellen van een ontwikkelaanbod voor de doelgroep om hun leiderschap te versterken, kennis uit te wisselen en te vergroten.
- Het uitvoeren van werkgeverstaken voor de Topmanagementgroep (benoeming, arbeidsvoorwaarden en ontslag, loopbaanbegeleiding en ontwikkeltrajecten).
- Het faciliteren van het doen van onderzoeken naar, adviseren over en helpen oplossen van complexe politiek-bestuurlijke vraagstukken (via ABDTOPConsult).

De visitatie zal primair worden ingezet als ontwikkelingsinstrument, waarbij aanbevelingen worden ingezet om de kwaliteit van Management Development en de bijdrage aan de kwaliteit van de Rijksdienst te blijven verbeteren.

De vaste commissie Binnenlandse Zaken heeft in haar brief de wens uitgesproken om ook tijdelijke opdrachten (kwartiermakers of adviescommissies) mee te nemen in de visitatie. De werving en selectie procedure van de ABD wordt alleen ingezet voor ABD functies. Kwartiermakers, en functies binnen adviescommissies vallen hier buiten. Bij het merendeel van de tijdelijke opdrachten wordt de werving en selectie door departementen zelf gedaan zonder betrokkenheid van Bureau ABD. De visitatiecommissie zal daarom worden gevraagd om alleen te kijken naar tijdelijke opdrachten als het ABD functies (in oprichting) betreft. Daarnaast zal de visitatiecommissie worden gevraagd te kijken naar de processen rond de interim functievervulling opdrachten van ABD interim en ABDTOPConsult.

Onderzoeksvragen

In 2020 is het rapport «Kwaliteit van Mobiliteit: de werking van de Algemene Bestuursdienst» verschenen². In dit rapport zijn een aantal aanbevelingen gedaan waar het kabinet uitvoering aan heeft gegeven. Ook zijn er maatregelen genomen naar aanleiding van het coalitieakkoord (bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77) dat begin 2022 gepresenteerd is. Voor sommige maatregelen geldt dat deze nog maar recentelijk zijn ingevoerd en dat het inzicht in het effect ervan beperkt zal zijn. Toch is het wenselijk om in deze eerste visitatie in ieder geval de maatregelen die genomen zijn naar aanleiding van het rapport en het coalitieakkoord te laten toetsen op implementatie.

² Universiteit Utrecht, Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO)

Daarnaast is de wens dat de visitatiecommissie ook kijkt naar thema's die breed maatschappelijk spelen en waar zowel in uw Kamer als in de samenleving veel aandacht voor is. Tegelijkertijd zijn in een informele interne consultatie met stakeholders een aantal specifieke thema's geïdentificeerd, zoals diversiteit en inclusie, aandacht voor de uitvoering en publiek leiderschap, die relevant zijn voor deze eerste visitatie.

Om de visitatiecommissie ruimte te geven om breed te kijken naar bovenstaande vragen, zijn er drie hoofdvragen geformuleerd:

1. Zijn de maatregelen die zijn toegezegd, uitgevoerd en geïmplementeerd in de organisatie?
De visitatiecommissie wordt gevraagd om te beoordelen of alle toezeggingen nav het USBO-rapport, het coalitieakkoord en moties uit de Tweede Kamer zijn uitgevoerd en doorgevoerd in de organisatie.
2. Zijn er signalen dat de huidige werkwijze wel of niet aansluit bij de doelstellingen die gesteld zijn?
De visitatiecommissie wordt gevraagd om door middel van het inzien van documentatie, het voeren van interne en externe gesprekken en het bekijken van casuïstiek, te toetsen of er signalen zijn dat de huidige werkwijze bij Bureau ABD wel of juist niet aansluit bij de doelstelling van de ABD (kwaliteit van de top van de rijksoverheid te waarborgen en bevorderen) en die van specifieke thema's (in de tabel hieronder gespecificeerd). De visitatiecommissie kiest zelf welke casuïstiek relevant is voor het onderzoek.
3. Zijn er aanbevelingen om de kwaliteit en de effectiviteit van de werking van het ABD-stelsel te verbeteren?
De visitatiecommissie wordt gevraagd om naar aanleiding van de bevindingen op vraag 1 en 2, aanbevelingen te doen voor verbetering en ook suggesties te doen voor thema's die relevant zijn voor Bureau ABD om in de toekomst op te pakken.

Binnen deze vragen zal de visitatiecommissie gevraagd worden om in te gaan op hoe bureau ABD bijdraagt aan de volgende thema's:

Thema	Doelstelling
Zittingsduur en domeinspecifieke expertise	Zittingsduur van topambtenaren verlengen en domeinspecifieke expertise vergroten.
Functioneren topambtenaren	Structureel inzicht in het functioneren van topambtenaren.
Opgavegericht werven & selecteren	Meer aandacht in werving- en selectieprocessen voor de context van een functie (person-environment fit) en niet alleen de persoonlijke kwaliteiten (person-job fit).
Transparantie	Meer en betere communicatie over de werking van de ABD en benoemingen op ABD-functies.
Publiek Leiderschap	Implementatie van de Rijksbrede visie op publiek leiderschap.
Aandacht voor uitvoering	Uitvoering heeft dezelfde positie als beleid binnen het ABD-stelsel.
Diversiteit en Inclusie	Een diverse samenstelling van de ABD doelgroep om ruimte te bieden aan verschillende perspectieven (bv. op basis van achtergrond, identiteit of werkervaring).

Samenstelling van de visitatiecommissie

Voor de samenstelling van de visitatiecommissie deel ik de mening van de vaste commissie Binnenlandse Zaken dat het van belang is dat commissie bestaat uit personen met een brede maatschappelijke en professionele achtergrond. Leden van buiten de politiek-bestuurlijke wereld kunnen vernieuwende inzichten toevoegen. Voor de visitatiecommissie zullen

daarom ook leden worden gezocht uit het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de wetenschap. Daarbij is het wel van belang dat de leden van de visitatiecommissie expertise hebben op elementen die terugkomen in de vraagstelling van de visitatie. Met de voorliggende vragen is het wenselijk dat in ieder geval de volgende expertise vertegenwoordigd is in de visitatiecommissie (verdeeld over de leden):

- kennis van Management Development in een grote organisatie
- kennis van publieke leiderschapsontwikkeling
- kennis van openbaar bestuur

De visitatiecommissie zal bestaan uit een voorzitter, vier leden en een (ambtelijk) secretaris.

Proces

De werving van de leden van de visitatiecommissie zal na versturing van deze brief van start gaan. De visitatie zal in het najaar van 2023 plaatsvinden en zal één week duren, waarna een rapport met aanbevelingen zal worden opgeleverd. Na afronding van de visitatie zal ik u informeren over de uitkomsten van de visitatie en de aanbevelingen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
H.G.J. Bruins Slot